

გეოგრაფიული აღნიშვნების დაცვა ევროკავშირსა და საქართველოში დავით გაბუნია

ევროდელეგაცია - ENPARD-Georgia, ექსპერტი

1. შესავალი

პროდუქტის მახასიათებლები, წარმოების ნოუ-ჰაუ და მოხმარებასთან დაკავშირებული გამოცდილება დროთა განმავლობაში იძენს მაღალ რეპუტაციას, აკუმულირდება უნიკალური პროდუქტის დასახელებაში და იქცევა ამ პროდუქტის ღირებულ არამატერიალურ აქტივად. თუ ეს აქტივი დაკავშირებულია პროდუქტის წარმომავლობის გეოგრაფიულ ადგილთან, მაშინ ამ აქტივის აღიარება ხდება ამ პროდუქტის მიმართ გეოგრაფიული აღნიშვნის გამოყენებით. დღესდღეობით მსოფლიოში ცნობილია ათი ათასამდე გეოგრაფიული აღნიშვნა, რომლის საერთო ღირებულება შეადგენს 50 მლრდ დოლარს. ზოგიერთი მათგანი მაგ.: შამპანური, კონიაკი, პარმასანი, როქფორი, ბორდო ან ბურგუნდი დიდი ხანია საყოველთაოდ არის ცნობილი მსოფლიოში, თუმცა ბოლო ათწლეულებში სულ უფრო მეტი ახალი გეოგრაფიული აღნიშვნა ხდება აღიარებული და პოპულარული როგორც ეროვნულ, ისე საერთაშორისო ბაზარზე. უნდა აღინიშნოს, რომ გეოგრაფიული აღნიშვნების ძირითადი რაოდენობა (90%) ჯერ-ჯერობით მოდის ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაციაში შემავალ 30 ქვეყანაზე¹. ამ ქვეყნებს შორის მოწინავე პოზიციები უკავიათ საფრანგეთს, იტალიას, ესპანეთს და სხვა ევროპულ ქვეყნებს, რომლებსაც გააჩნიათ მაღალხარისხიანი და მრავალფეროვანი სოფლის მეურნეობისა და კვების პროდუქტების წარმოების განსაკუთრებით მდიდარი და მრავალსაუკოვანი ტრადიციები. მაგალითად, გეოგრაფიული აღნიშვნებით მონიშნული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოება საფრანგეთში წელიწადში შეადგენს 19 მლრდ. ევროს და მოიცავს 600-ზე მეტ დასახელებას. ამ პროდუქციის წარმოებაში ჩართულია 138 000 საწარმო. საფრანგეთის ღვინის ექსპორტის 85% მოდის გეოგრაფიული აღნიშვნების ღვინოებზე². ბოლო პერიოდში განვითარებად ქვეყნებში სულ უფრო მეტად იზრდება ინტერესი გეოგრაფიული აღნიშვნებისადმი. ის აღიქმება როგორც ეფექტური ინსტრუმენტი, რომელიც ემსახურება ბუნებრივ პირობებთან და კულტურულ მემკვიდრეობასთან დაკავშირებული ადგილობრივი უნიკალური პროდუქციის ცნობადობის ზრდას, კონკურენტუნარიანობის ამაღლებასა და ახალი ბაზრების ათვისების შესაძლებლობას. ამის წარმატებულ მაგალითს წარმოადგენს იამაიკის ყავა, ბასმაჩის (ინდოეთი) ბრინჯი, ტეკელა (მექსიკა) და სხვა.

¹ Guide to Geographical Indications (Linking Products and Their Origins), International Trade Center 2009, <http://www.intracen.org/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=37595>

² Summary of European legislation on protection of Geographical Indications, http://www.ipr2.org/storage/European_legislation_on_protection_of_GIs1011.pdf

2. გეოგრაფიული აღნიშვნის არსი

2.1. გეოგრაფიული აღნიშვნის ზოგადი დეფინიცია

მიუხედავად იმისა, რომ სხვადასხვა საერთაშორისო შეთანხმებებსა და ქვეყნების ეროვნულ კანონმდებლობებში ჩვენ გვხვდება გეოგრაფიული აღნიშვნის განსხვავებული დეფინიციები, უცვლელი რჩება მისი არსი, რომელიც შეიძლება მოკლედ ასე ჩამოყალიბდეს - გეოგრაფიული აღნიშვნა წარმოადგენს გეოგრაფიული ადგილის სახელს, რომელიც გამოიყენება ისეთი პროდუქტის აღსანიშნავად, რომლის განსაკუთრებული ხარისხი, თვისებები ან რეპუტაცია განპირობებულია წარმოების ადგილისათვის დამახასიათებელი გარემო პირობებითა და ადამიანური ფაქტორით. გარემო პირობებში იგულისხმება ნიადაგისა და წყლის შემადგენლობა, კლიმატი, ლანდშაფტი და სხვა ბუნებრივი მახასიათებლები. ადამიანური ფაქტორი მოიცავს ადგილობრივ მოსახლეობაში არსებული წარმოების ტრადიციულ ცოდნასა და გამოცდილებას.

გეოგრაფიული აღნიშვნის არსიდან და არსებული დეფინიციებიდან გამომდინარე შეიძლება ითქვას, რომ გეოგრაფიული აღნიშვნის ფორმირებისათვის უნდა არსებობდეს შემდეგი სამი ძირითადი წინაპირობა:

- განსაკუთრებული ხარისხის, თვისებების ან რეპუტაციის პროდუქტი.
- პროდუქტის წარმოების ზუსტად განსაზღვრული გეოგრაფიული არეალი.
- პროდუქტის ხარისხისა და მახასიათებლების ნათლად გამოკვეთილი კავშირი კონკრეტული ადგილის ბუნებრივ პირობებთან და ადამიანურ ფაქტორთან.

გეოგრაფიული აღნიშვნების განხილვისას უნდა გავითვალისწინოთ მისი ორმაგი ბუნება. ერთი მხრივ გეოგრაფიული აღნიშვნა წარმოადგენს ინტელექტუალური საკუთრების ობიექტს და შესაბამისად მოითხოვს ისეთივე დაცვას, როგორც პატენტები, სასარგებლო მოდელები, დიზაინი, სასაქონლო ნიშანი და ა.შ.³ მეორე მხრივ ეს არის ნებაყოფლობითი სტანდარტი, რომელსაც უნდა აკმაყოფილებდეს გეოგრაფიული აღნიშვნით მონიშნული პროდუქტის მახასიათებლები და მისი წარმოების პირობები⁴.

³ The Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS), http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_01_e.htm

⁴ The official quality and origin signs, http://developpementdurable.ac-dijon.fr/IMG/pdf/Fiches_Siqo_version_anglaise.pdf page 3.

2.2. გეოგრაფიული აღნიშვნა - ინტელექტუალური საკუთრების ობიექტი

ნებისმიერი სხვა ინტელექტუალური საკუთრების ობიექტის მსგავსად⁵, გეოგრაფიული აღნიშვნის გამოყენების ექსკლუზიური უფლება გააჩნია მხოლოდ მის მფლობელს. გეოგრაფიულ აღნიშვნაზე ინტელექტუალური საკუთრების უფლებების არსებობა უმნიშვნელოვანესი პირობაა გეოგრაფიული აღნიშვნის ფორმირების, განვითარებისა და ფართოდ აღიარებისათვის განხორციელებული ინვესტიციების დასაცავად. გეოგრაფიული აღნიშვნის, აგრეთვე სასაქონლო ნიშნის მეშვეობით ხდება ერთი პროდუქტის მეორისაგან განსხვავება. გეოგრაფიულ აღნიშვნებსა და სასაქონლო ნიშნებს შორის არსებობს რიგი ძირეული განსხვავება:

- გეოგრაფიული აღნიშვნა მიუთითებს პროდუქტის წარმოშობის გეოგრაფიულ ადგილს და არა მწარმოებელ კომპანიას;
- გეოგრაფიული აღნიშვნა წარმოადგენს კოლექტიურ საკუთრებას (ფერმერები, მწარმოებლები, კომერციული ორგანიზაციები და სხვ.);
- გეოგრაფიული აღნიშვნა არ არის ტრანსფერებადი, დაუშვებელია წარმოების სხვა გეოგრაფიულ არეალში გადანაცვლება.

გეოგრაფიული აღნიშვნების სამართლებრივი დაცვა ხორციელდება სპეციალიზებულ სახელმწიფო ორგანიზაციაში რეგისტრაციის, საერთაშორისო ან ორმხრივი ხელშეკრულებების საფუძველზე.

2.3. გეოგრაფიული აღნიშვნა – ნებაყოფლობითი სტანდარტი

გეოგრაფიულ აღნიშვნას, როგორც სტანდარტის საფუძველს, მისი სპეციფიკაციები წარმოადგენს^{6, 7}. ამ სპეციფიკაციებს მიეკუთვნება:

- პროდუქტის დასახელება;
- პროდუქტის აღწერა;
- პროდუქტის დამზადების პროცესის აღწერა;
- პროდუქტის წარმოების გეოგრაფიული არეალის საზღვრები;
- პროდუქტის განსაკუთრებული თვისებების ამ ადგილთან კავშირის დამადასტურებელი ფაქტები;
- პროდუქტის ეტიკეტირება;

⁵ ინტელექტუალური საკუთრება. ისმო-საქპატენტი. თბილისი. 2001.

⁶ Regulation (EU) No 1151/2012 Of The European Parliament and of the Council of 21 November 2012 on quality schemes for agricultural products, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:343:0001:0029:en:PDF>

⁷ Protection of Geographical Indications, Designations of Origin and Certificates of Specific Character for Agricultural Products and Foodstuffs, Working Document of the Commission Services 2004. ec.europa.eu/agriculture/publi/gi/broch_en.pdf

- პროდუქტის წარმოებისა და მომხმარებლისთვის მიწოდების სრული ჯაჭვის კონტროლის (შიდა და გარე) მექანიზმის აღწერა.

გეოგრაფიული აღნიშვნის გამოყენება დასაშვებია მხოლოდ და მხოლოდ სპეციფიკაციებით დადგენილი მოთხოვნების დაკმაყოფილების შემთხვევაში. კერძოდ,

პროდუქტის დასახელება: ძირითადად გამოიყენება შესაბამისი არეალის გეოგრაფიული სახელი ან სხვა აღნიშვნა, რომელიც ამ ადგილთან ასოცირდება. გეოგრაფიული სახელის გამოყენების თვალსაჩინო მაგალითებია: ბორდო, ბურგუნდი, ხვანჭკარა, ქინძმარაული. გეოგრაფიულ ადგილთან ასოცირებული სახელის მაგალითს წარმოადგენს „ფეტა“, რომელიც გამოიყენება როგორც ცნობილი ბერძნული ყველის გეოგრაფიული აღნიშვნა.

პროდუქტის აღწერა: უნდა მოიცავდეს შემდეგ კომპონენტებს:

- უშუალოდ პროდუქტის ძირითად ფიზიკურ, ქიმიურ, მიკრობიოლოგიურ და ორგანოლექტიკურ მახასიათებლებს;
- ინფორმაციას ნედლეულსა და ინგრედიენტებზე, რომლებიც უნდა ან არ უნდა გამოიყენებოდეს პროდუქტის წარმოებისას;
- პირველადი პროდუქტის (მაგ. ყურძნის) მოყვანის აგროტექნოლოგიური საშუალებების და ტექნიკური ხერხების შესახებ;
- ცხოველური პროდუქტებისათვის – ჯიშების, ცხოველთა მოშენების, დაკვლის ასაკის და სხვ. შესახებ;
- მცენარეული პროდუქტებისათვის – ჯიშების, მოსავლის აღების, შენახვისა და სხვ. შესახებ.

პროდუქტის წარმოების აღწერა:

- უნდა ეხებოდეს დამზადების პროცესის ყველა ეტაპს (ნედლეულის დამზადება, ტრანსპორტირება, გადამუშავება და ა.შ.): საჭირო კონდიციამდე მიყვანა, შეფუთვა, ეტიკეტირება და სხვ.;
- საჭიროების შემთხვევაში მითითებული უნდა იყოს პროდუქტის წარმოებაში გარკვეული ინგრედიენტების გამოყენების დაუშვებლობა.

გეოგრაფიული არეალის საზღვრები: საზღვრების დადგენა ხდება ოთხი ძირითადი მაჩვენებლის მიხედვით:

- ფიზიკური კრიტერიუმი – ნიადაგი, კლიმატური პირობები, ტოპოგრაფია, წყლის მიწოდება და სხვ.;

- ადგილობრივი პრაქტიკა – კულტივაციის წესები, მცენარეთა და ცხოველთა ჯიშები, მოსავლის აღებისა და გადამუშავების პრაქტიკა და სხვ.;
- პროდუქციის წარმოების ისტორია და რეპუტაცია;
- პროდუქციის მწარმოებლების დისლოკაცია.

პროდუქტის კავშირი ადგილობრივ პირობებთან: გეოგრაფიულ აღნიშვნად აღიარებისათვის უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება პროდუქციის განსაკუთრებული თვისებების შესაბამისი გეოგრაფიული არეალის ბუნებრივ და კლიმატურ პირობებთან კავშირის გამოვლენასა და აღწერას. კავშირის დასადასტურებლად უნდა აღიწეროს გეოგრაფიული ადგილის ის მახასიათებლები, რომელიც უშუალო გავლენას ახდენს პროდუქტის განსაკუთრებულ თვისებებსა და ხარისხზე. გარემოს ასეთი მახასიათებელთაგან უმნიშვნელოვანესია:

- სეზონური ტემპერატურული რეჟიმი, ტენიანობა, ქარი, ნიადაგისა და წყლის ფიზიკო-ქიმიური მახასიათებლები, ნაკვეთების ექსპოზიცია, სამოვრების მცენარეული შემადგენლობა;
- ადგილობრივი გენეტიკური რესურსი – მცენარეთა და ცხოველთა ადგილობრივი ჯიშები, რომლებიც ადაპტირდნენ ადგილობრივ პირობებთან და განაპირობებენ პროდუქტის განსაკუთრებულ ხარისხს;
- ადგილობრივ მოსახლეობაში არსებული პროდუქტის წარმოების ტრადიციული ცოდნა და გამოცდილება.

სპეციფიკაციებთან შესაბამისობის კონტროლი: გეოგრაფიული აღნიშვნის სისტემის ეფექტურობას მეტწილად განსაზღვრავს კონტროლის სისტემის არსებობა, რომლის მეშვეობით მოწმდება პროდუქტის მახასიათებლების შესაბამისობა დადგენილ სპეციფიკაციებთან. პროდუქტის შესაბამისობის შემოწმება ეფუძნება სამ ძირითად კომპონენტს:

- ნედლეულსა და დამზადების პროცესებს, როგორც ეს დადგენილია სპეციფიკაციებში;
- პროდუქტის მიკვლევადობას, რომელიც ადასტურებს მის წარმოშობას დადგენილი გეოგრაფიული არეალიდან;
- საბოლოო პროდუქტის შეფუთვას, ეტიკეტირებასა და ორგანოლეპტიკას.

კონტროლის განხორციელება საჭიროებს სპეციფიკაციებით დადგენილი მოთხოვნების გაზომვადობას, რომელიც წარმოადგენს პროდუქტის პარამეტრების დადგენილ მახასიათებლებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფის საფუძველს. ასეთ მოთხოვნებში უნდა შედიოდნენ საბოლოო პროდუქტში შეუმჩნეველი, მაგრამ პროდუქტის ხარისხისა და

იმიჯისათვის მნიშვნელოვანი ელემენტები. მაგ.: მცენარეთა და ცხოველთა ჯიშები, ადგილობრივ ლანდშაფტთან მისადაგებული აგროკულტურული პრაქტიკა, გამოყვანა/დამწიფების ხანგრძლივობა, მცენარეების განლაგების სიხშირე, მოსავლის რაოდენობა ერთ ჰა-ზე და სხვა. დადგენილი მოთხოვნების მონიტორინგი და ინსპექტირება უნდა ხორციელდებოდეს საკონტროლო (შიდა და გარე) გეგმის საფუძველზე. საკონტროლო გეგმა წარმოადგენს დოკუმენტს, რომელიც ადგენს თუ როგორ უნდა შემოწმდეს პროდუქტის შესაბამისობა დადგენილ მოთხოვნებთან. საკონტროლო გეგმა განსაზღვრავს პროდუქტისა და მისი დამზადების პროცესის სენსიტიურ წერტილებს და მათი შემოწმების საშუალებებს. გეოგრაფიული აღნიშვნით დაცული პროდუქტების შემთხვევაში პროდუქტის ავთენტურობის შესაფასებლად უმნიშვნელოვანესი როლი ენიჭება ორგანოლეპტიკურ (გრძნობის ორგანოებით – გემო, სუნი, ფერი, ტექსტურა და ფორმა) ტესტირებას, რომელსაც ატარებს მაღალკვალიფიციური ჟიური.

3. გეოგრაფიული აღნიშვნების დაცვა

3.1. გეოგრაფიული აღნიშვნების დაცვის მნიშვნელობა

გეოგრაფიული აღნიშვნების გამოყენებას და დაცვას ახლავს სამი ძირითადი დადებითი მომენტი⁸:

- **ეკონომიკური** – კონკურენტუნარიანობის ზრდა, მაღალი ფასები, ბაზრის გაფართოება;
- **ბუნებადაცვითი** – ლანდშაფტის, ადგილობრივი ჯიშების, ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება;
- **სოციალური** – მოსახლეობის წარმოების ერთიან ჯაჭვში ჩართვა, დამატებული ღირებულების სამართლიანი განაწილება, შემოსავლების ზრდა და შესაბამისად, ადგილობრივი მოსახლეობის ადგილებზე დამაგრების ხელშეწყობა.

როგორც გამოკვლევები აჩვენებს, გეოგრაფიული აღნიშვნებით დაცულ პროდუქტებზე ბაზარზე მაღალი მოთხოვნილებაა და შესაბამისად, მყიდველი მზადაა გადაიხადოს მეტი თანხა მათ შესაძენად. ევროპულ ბაზრებზე გეოგრაფიული აღნიშვნით დაცული სხვადასხვა ყველის ფასი საშუალოდ 30%-ით აჭარბებს დანარჩენი სხვადასხვა ყველის ფასს. გეოგრაფიული აღნიშვნით დაცული ღვინოები სარგებლობენ მაღალი პოპულარობით და სხვა ღვინოებთან შედარებით გაცილებით მაღალ ფასში იყიდება. მსოფლიო ბაზარზე გეოგრაფიული აღნიშვნის მატარებელი ყავის მარცვლების ფასი სამჯერ-

⁸ Fao guide, linking people, products and places, www.fao.org/docrep/013/i1760e/i1760e.pdf

ოთხჯერ აღემატება მათ საშუალო ფასს, ხოლო, მაგალითად BLUE-MO – (იამაიკა) ფასი ერთ ფუნტში, შეადგენს დაახლოებით 45 დოლარს, რაც 15-ჯერ აღემატება ყავის საშუალო საბაზრო ფასს.

გეოგრაფიული აღნიშვნების როლი მნიშვნელოვანია ტრადიციული ცოდნის შენარჩუნებაში, აგრეთვე გარემოს დაცვისა და რესურსების კეთილგონივრულ გამოყენებასა და ეკონომიკის მდგრად განვითარებაში.

გეოგრაფიული აღნიშვნების პოზიტიური გავლენა გარემოს შენარჩუნებასა და მდგრად განვითარებაზე განპირობებულია გეოგრაფიული აღნიშვნით დაცული პროდუქციის წარმოებისათვის ადგილობრივი პირობების შენარჩუნების აუცილებლობაში. სწორედ ადგილობრივი პირობების შენარჩუნება არის უმთავრესი გარანტია გეოგრაფიული აღნიშვნის მატარებელი პროდუქტის მდგრადი წარმოებისთვის, რადგან სწორედ ამ პირობების უნიკალური შეხამება იძლევა უნიკალური პროდუქტის წარმოების შესაძლებლობას და პრაქტიკულად გამორიცხავს ანალოგიური პროდუქტის სხვაგან დამზადების საშუალებას. გეოგრაფიული აღნიშვნები მნიშვნელოვან როლს თამაშობენ ქვეყნების რეგიონალურ განვითარებაში, კერძოდ მათი გამოყენება:

- შესაბამის რეგიონებში ხელს უწყობს ახალი **სამუშაო ადგილების შექმნას** და **შემოსავლების ზრდას**;
- შესაბამის რეგიონებში ამცირებს **სამუშაო ძალის გადინებას** და სტიმულს აძლევს **სამუშაო ძალის მოზიდვას**;
- ზრდის **რეგიონის ცნობადობას** და ხელს უწყობს **აგრარული ტურიზმის** განვითარებას.

3.2. გეოგრაფიული აღნიშვნების მართვის კოლექტიური ორგანიზაციები

გეოგრაფიული აღნიშვნების ეფექტური გამოყენების საშუალებას წარმოადგენს გეოგრაფიული აღნიშვნების მართვის კოლექტიური ორგანიზაციების ფორმირება. ასეთი ორგანიზაციები ყალიბდება გეოგრაფიული აღნიშვნით დაცულ პროდუქტთან დაკავშირებული ყველა ძირითადი მოთამაშის – მწარმოებლების, გადამამუშავებლების, დისტრიბუტორების, საცალო სავაჭრო ორგანიზაციების, რეგიონალური მართვის სტრუქტურებისა და სხვათა მონაწილეობით. დამატებული ღირებულების სხვა ჯაჭვებისაგან განსხვავებით, რომლის მონაწილეებს საზოგადოდ მრავალი დამოუკიდებელი აქტივი შეიძლება გააჩნდეთ, გეოგრაფიული აღნიშვნების მართვის კოლექტიური ორგანიზაციების შექმნის განმსაზღვრელ ფაქტორს მათი საერთო აქტივი – გეოგრაფიული აღნიშვნის რეპუტაცია წარმოადგენს. ასეთი საერთო აქტივის არსებობა საჭიროებს მაკოორდინირებელი სტრუქტურის ფუნქციონირებას, რადგან ერთიანი ჯაჭვის თითოეული მონაწილის კომერციული საქმიანობა გავლენას ახდენს გეოგრაფიული აღნიშვნის რეპუტაციაზე, ხოლო

პროდუქტის რეპუტაციას, თავის მხრივ, დიდი მნიშვნელობა აქვს ცალკეული მონაწილის წარმატებულ საქმიანობაზე. გეოგრაფიული აღნიშვნების მართვის კოლექტიური ორგანიზაციების საქმიანობის ძირითად მიმართულებებს წარმოადგენს:

- გეოგრაფიული აღნიშვნის გამოყენებასთან დაკავშირებული სპეციფიკაციების ჩამოყალიბება და მათი პრაქტიკაში გამოყენების უზრუნველყოფა;
- გეოგრაფიული აღნიშვნის სარეგისტრაციო მასალების მომზადება და შესაბამის კომპეტენტურ ორგანოში რეგისტრაციისათვის წარდგენა;
- შინაგანი კონტროლის განხორციელება და გარეშე მაკონტროლებელ ორგანოსთან ურთიერთქმედება;
- მონაწილეებს შორის სპეციფიკაციების დაცვასთან დაკავშირებული სადავო საკითხების დარეგულირება და შესაბამისი გადაწყვეტილებების მიღება;
- მონაწილეებისათვის ტექნიკური დახმარების გაწევა, მათი უზრუნველყოფა სპეციალური ინფორმაციით და ინოვაციური საქმიანობის ხელშეწყობა;
- გეოგრაფიული აღნიშვნის სისტემის მონაწილეების საქმიანობის კოორდინაცია და ერთიანი მარკეტინგული სტრატეგიის შემუშავების ხელშეწყობა;
- გეოგრაფიული აღნიშვნის გამოყენებით განპირობებული დამატებითი ფასის მონაწილეთა შორის განაწილება.

გეოგრაფიული აღნიშვნების კოლექტიური მართვა წარმოადგენს მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს დამატებითი ღირებულების წარმოქმნისა და სამათლიანი განაწილებისათვის; იგი მცირე ფერმერებსა და მეწარმეებს საშუალებას აძლევს მიიღონ აუცილებელი სერვისები და შეაღწიონ ახალ ბაზრებზე.

არსებობს გეოგრაფიული აღნიშვნების მართვის კოლექტიური ორგანიზაციების სხვადასხვა ფორმები, მათ შორის ინტერპროფესიონალური და პროფესიონალური; ინტერპროფესიონალური ორგანიზაციის მაგალითს წარმოადგენს კონიაკის ინტერპროფესიონალური ბიურო, რომელშიც გაერთიანებული არიან მევენახეები, კონიაკის მწარმოებელი კომპანიები და პროდუქციის დისტრიბუტორები. ინტერპროფესიონალური ორგანიზაცია აქვთ დაარსებული ყველ „კომტეს“ მწარმოებლებსა და რძის დამამზადებელ ფერმერებსა და კოოპერატივებს.

4. გეოგრაფიული აღნიშვნების დაცვა ევროკავშირში

4.1. ზოგადი პრინციპები

საქონლის მოსანიშნად გეოგრაფიული აღნიშვნების გამოყენების ტრადიცია სათავეს ჯერ კიდევ შორეულ წარსულში იღებს. ეს აიხსნება მეწარმის ბუნებრივი სურვილით, მიანიშნოს საქონლის განსაკუთრებულ თვისებებსა და ხარისხზე, რაც სწორედ ამ გეოგრაფიული

ადგილმდებარეობის სპეციფიკით არის გაპირობებული. აქ აღსანიშნავია, რომ ერთი მხრივ, ასეთი სახის საქონლის მაღალმა ხარისხმა და რეპუტაციამ და მეორე მხრივ, წარმოებისა და სავაჭრო ურთიერთობათა მასშტაბების გაფართოების პირობებში, სპეციალური კანონების არარსებობამ, გამოიწვია მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში ცნობილი სახელების უკონტროლო გამოყენება. ამგვარი ფალსიფიცირების მოზღვავებამ აიძულა საფრანგეთი 1919 და 1935 წლებში მიეღო სპეციალური კანონები ღვინისა და სპირტიანი სასმელების ადგილწარმოშობის დასახელების შესახებ. ამგვარად შექმნა სამართლებრივი საფუძველი თითოეული დასახელების ღვინისათვის მკაცრად დადგენილიყო ყურძნის მოყვანისა და ღვინის წარმოების პირობები და ადგილმდებარეობის ზუსტი საზღვრები⁹. სწორედ კანონის მიღებამ უზიარა საფრანგეთში ღვინოების, „მამპანურისა“ და „კონიაკის“ წარმოების აღმავლობას. შემდგომში ასეთი კანონები ამოქმედდა სხვა ქვეყნებშიც. ამჟამად გეოგრაფიული აღნიშვნებისა და ადგილწარმოშობის დასახელებების დაცვის სპეციალური კანონები მოქმედებს მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში.

ამჟამად ევროკავშირში გეოგრაფიულ აღნიშვნების დაცვასთან მიმართებაში მოქმედებს სამი რეგულაცია:

- რეგულაცია აგრო და კვების პროდუქტების ხარისხის უზრუნველყოფის სქემების შესახებ N1151/2012 (ჩაანაცვლა რეგულაცია N 510/2006);
- რეგულაცია ღვინოების ადგილწარმოშობის დასახელებებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნების შესახებ - N 1234/2007;
- რეგულაცია სპირტიანი სასმელების ადგილწარმოშობის დასახელებებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნების შესახებ – N 110/2008.

ევრორეგულაციების რეგულირების საგანს წარმოადგენს:

- დაცვის ობიექტების (ადგილწარმოშობის დასახელება და გეოგრაფიული აღნიშვნები) დეფინიციები;
- ურთიერთდამოკიდებულება გეოგრაფიულ აღნიშვნებსა და სასაქონლო ნიშნებს შორის;
- უფლებამფლობელთა უფლებები;
- გეოგრაფიული აღნიშვნების სპეციფიკაციები;
- გეოგრაფიული აღნიშვნების რეგისტრაცია;
- პროდუქციის გეოგრაფიული აღნიშვნების სპეციფიკაციებთან შესაბამისობის კონტროლი.

⁹ summary of European legislation on protection of Geographical Indications, p. 38
http://www.ipr2.org/storage/European_legislation_on_protection_of_GIs1011.pdf

4.2. გეოგრაფიული აღნიშვნების სახეობები ევროპაში

ევროპის კანონმდებლობა ცნობს გეოგრაფიული აღნიშვნების ორ სახეობას: დაცული ადგილწარმოშობის დასახელება (PDO-protected denomination of origin) და დაცული გეოგრაფიული აღნიშვნა (PGI-protected geographical indication). ქვემოთ მოყვანილია (იხ. ცხრილი 1.) ამ ორი ობიექტის დეფინიციები. როგორც ვხედავთ მოყვანილი დეფინიციებიდან ადგილწარმოშობის დასახელების შემთხვევაში კავშირი პროდუქტის მახასიათებლებსა (ხარისხი და თვისებები) და გეოგრაფიულ ადგილს შორის უფრო მკაცრია, ვიდრე გეოგრაფიული აღნიშვნის შემთხვევაში. ამავე დროს თუ ადგილწარმოშობის დასახელების აღიარებისათვის პროდუქტის წარმოების ყველა ეტაპი უნდა ხორციელდებოდეს დელიმიტირებული გეოგრაფიული არეალის ფარგლებში. გეოგრაფიული აღნიშვნის შემთხვევაში საკმარისია რომელიმე ერთი ეტაპი დადგენილი არეალის ფარგლებში განხორციელდეს.

გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაციის არსებობის შემთხვევაში იკრძალება გეოგრაფიული სახელის რეგისტრირება სასაქონლო ნიშნად. იმ შემთხვევაში თუ სასაქონლო ნიშანი რეგისტრირებულია გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაციაზე განაცხადის შეტანამდე, ნებადართულია ამ სასაქონლო ნიშნის შედგომი გამოყენება, საჭიროების შემთხვევაში კი რეგისტრაციის განახლება.

ცხრილი 1. გეოგრაფიული აღნიშვნების სახეობები ევროპაში

დაცული ადგილწარმოშობის დასახელება	დაცული გეოგრაფიული აღნიშვნა
<p>ადგილწარმოშობის დასახელება არის სახელი, რომლის საშუალებითაც იდენტიფიცირდება პროდუქტი:</p> <ul style="list-style-type: none"> • წარმოშობილი სპეციფიკური ადგილიდან, რეგიონიდან, გამონაკლის შემთხვევებში – ქვეყნიდან; • რომლის განსაკუთრებული ხარისხი და თვისებები მთლიანად ან ძირითადად განპირობებულია განსაკუთრებული გეოგრაფიული გარემოთი მისგან განუყოფელი ბუნებრივი და ადამიანური ფაქტორების ჩათვლით; • რომლის წარმოების ყველა სტადია ხორციელდება მოცემულ გეოგრაფიულ ადგილას. 	<p>გეოგრაფიული აღნიშვნა არის სახელი, რომლის საშუალებითაც იდენტიფიცირდება პროდუქტი:</p> <ul style="list-style-type: none"> • წარმოშობილი სპეციფიკური ადგილიდან, რეგიონიდან ან ქვეყნიდან; • რომლის სპეციფიკური ხარისხი, რეპუტაცია ან სხვა მახასიათებლები დაკავშირებულია ამ გეოგრაფიულ ადგილთან; • რომლის წარმოების ერთი სტადია მაინც ხორციელდება დადგენილი გეოგრაფიული ადგილის საზღვრებში.

უფლებამფლობელებს გააჩნიათ განსაკუთრებული უფლება გეოგრაფიული აღნიშვნების გამოყენებაზე. გეოგრაფიული აღნიშვნები დაცულია:

- გამოყენებისაგან ისეთ პროდუქციაზე, რომელიც არ არის დარეგისტრირებული;
- არასათანადო გამოყენებისა და იმიტაციისაგან იმ შემთხვევაშიც კი თუ პროდუქტის ნამდვილი წარმომავლობაა მითითებული. აგრეთვე ამ სახელების გამოყენებისაგან თარგმანში ან ისეთი სიტყვების თანხლებით, როგორებიცაა „სტილი“, „ტიპი“, „მეთოდით“, „დამზადებულია ისე როგორც“ და სხვა მსგავსი აზრის მატარებელი გამონათქვამები. ეს ვრცელდება იმ შემთხვევებზეც, თუკი ასეთი დასახელებების მატარებელი პროდუქტები გამოყენებულია როგორც ინგრედიენტები.

გეოგრაფიული აღნიშვნის დასახსიათებლად გამოიყენება შემდეგი სპეციფიკაციები:

- **დასახელება.** სახელი, რომელიც გამოიყენება კომერციაში ან საერთო მოხმარების ენაში და წარმოდგენილია იმ ენაზე, რომელიც გამოიყენება ან ისტორიულად გამოიყენებოდა ამ სპეციფიკური პროდუქტის აღსაწერად დადგენილ გეოგრაფიულ არეალში;
- **პროდუქტის აღწერა.** უნდა აღიწეროს როგორც უშუალოდ პროდუქტი, ისე ნედლეული, რომლისგანაც ის არის დამზადებული. დასახელდეს პროდუქტის ძირითადი ფიზიკური, ქიმიური, მიკრობიოლოგიური და ორგანოლექტიკური მახასიათებლები;
- **გეოგრაფიული არეალი.** გეოგრაფიული არეალი უნდა განისაზღვროს იმ კავშირის საფუძველზე, რომელიც არსებობს პროდუქტის განსაკუთრებულ ხარისხს, რეპუტაციას, აგრეთვე სხვა მახასიათებლებსა და გეოგრაფიულ გარემოს შორის. იმ შემთხვევაში, როცა ნედლეულად გამოიყენება ცოცხალი ცხოველი, ხორცი ან რძე, მათი დამზადების არეალი შეიძლება გაფართოვდეს დადგენილი მოთხოვნების დაცვის პირობით;
- **პროდუქტის წარმომავლობა.** უნდა არსებობდეს ადგილწარმოშობის დასახელების ან გეოგრაფიული აღნიშვნის დეფინიციებთან თანხვედრაში მყოფი პროდუქტის გეოგრაფიული წარმომავლობის დამადასტურებელი მონაცემები;
- **პროდუქტის დამზადება.** პროდუქტის დამზადების აღწერილობა უნდა მოიცავდეს წარმოების მთელ ჯაჭვს – დაწყებული ნედლეულიდან ვიდრე საბოლოო პროდუქტამდე, მათ შორის აღიწერება დამზადების ტრადიციული ხერხები და ინფორმაცია შეფუთვისა და ეტიკეტირების შესახებ;
- **კონტროლი.** რეგისტრაციისათვის მაკონტროლებელი ორგანოს მითითება სავალდებულოა;
 - ეს შეიძლება იყოს საჯარო ორგანიზაცია (მაგ. სტანდარტების ბიურო) ან კერძო სამართლის პირი, რომელიც აკრედიტირებულია ევროპული სტანდარტით EN 45011(ISO guide 65);
 - მაკონტროლებელი ორგანო ამოწმებს პროდუქტის მახასიათებლების შესაბამისობას გეოგრაფიული აღნიშვნების სპეციფიკაციებთან;

- კონტროლი მოიცავს პროდუქტის წარმოების სრულ ჯაჭვს – მინდვრიდან, სავაჭრო დაწესებულებამდე.

4.3. გეოგრაფიული აღნიშვნების რეგისტრაცია ევროკავშირში

ევროკავშირში გეოგრაფიული აღნიშვნების დაცვა შესაძლებელია ორგვარად: პიდაპირი რეგისტრაციის ან სახელმწიფოთა შორის შეთანხმების საფუძველზე (მაგ. ასეთ ხელშეკრულებას ევროკავშირსა და საქართველოს შორის ხელი მოეწერა 2010 წელს). ევროკავშირში რეგისტრაციის უფლება გააჩნიათ როგორც ევროკავშირის, ისე მესამე ქვეყნების მოქალაქეებს.

ევროკავშირის მწარმოებლების შემთხვევაში რეგისტრაცია შედგება ორი ეტაპისგან – ეროვნული და საერთოევროპული პროცედურებისაგან. განაცხადს, რომელშიც აღიწერება პროდუქტის სპეციფიკაციები, შეისწავლიან უფლებამოსილ ეროვნულ სამსახურში, შემდეგ კი გადაგზავნიან ევროკომისიაში. ევროკომისიაში განაცხადი ექვსი თვის განმავლობაში გადის ესპერტიზას, რის შემდეგ ხდება მისი გამოქვეყნება ევროკავშირის ოფიციალურ ჟურნალში. შედავების პერიოდის (3 თვე + 2 თვე) გასვლის შემდეგ ევროკომისიის მიერ მიიღება გადაწყვეტილება გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრირების ან რეგისტრაციაზე უარის თქმის შესახებ.

ევროკომისიაში მესამე ქვეყნების მწარმოებლების მიერ განაცხადი შეიძლება წარდგენილ იქნას როგორც პირდაპირ, ისე ეროვნული სამსახურის მეშვეობით. ამჟამად ევროკავშირში რეგისტრირებულია სამი ათასზე მეტი ადგილწარმოშობის დასახელება და გეოგრაფიული აღნიშვნა. 2013 წლის 15 აგვისტოს მონაცემებით რეგისტრირებული იყო **1124** სხვადასხვა აგროპროდუქტი¹⁰, **1723**-ღვინო¹¹ და **331**-სპირტიანი სასმელი¹². ხოლო აგროპროდუქტებთან დაკავშირებული ადგილწარმოშობის დასახელებებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნების რეგისტრაციაზე განხილვის სტადიაში იყო **266** განაცხადი.

¹⁰ <http://ec.europa.eu/agriculture/quality/door/list.html>

¹¹ <http://ec.europa.eu/agriculture/markets/wine/e-bacchus/index.cfm?event=pwelcome&language=EN>

¹² <http://ec.europa.eu/agriculture/spirits/>

ცხრილი 2. ცალკეული მონაცემები

ევროკავშირში რეგისტრირებულ აგროპროდუქტებსა და ღვინოზე

რეგისტრირებული აგროპროდუქტები	
ადგილწარმოშობის დასახელებები	557
რეგისტრაციათა რაოდენობა ძირითადი აგროპროდუქტების მიხედვით	
ხილი, ბოსტნეული, მარცვლეული	314
ხორცის ნაწარმი	132
კარაქი, მარგარინი, ზეთი	118
ყველი	205
აგროპროდუქტების რეგისტრაციათა რაოდენობა ძირითადი ქვეყნების მიხედვით	
იტალია	254
საფრანგეთი	200
ესპანეთი	164
პორტუგალია	118
საბერძნეთი	99
გერმანია	91
დიდი ბრიტანეთი	49
ადგილწარმოშობის ღვინოების რაოდენობა ძირითადი ქვეყნების მიხედვით	
იტალია	476
საფრანგეთი	376
ესპანეთი	97
გეოგრაფიული აღნიშვნების ღვინოების რაოდენობა ძირითადი ქვეყნების მიხედვით	
იტალია	129
საბერძნეთი	97
საფრანგეთი	75

ევროკავშირსა და საქართველოს შორის დადებული შეთანხმების საფუძველზე ევროკავშირში დაცულია 18 ქართული ადგილწარმოშობის ღვინო. ადგილწარმოშობის დასახელებებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნების იდენტიფიცირებისათვის ევროკავშირმა დააწესა სპეციალური ლოგოები, რომლის გამოყენება 2014 წლიდან სავალდებულო გახდა.

5. გეოგრაფიული აღნიშვნების დაცვა საქართველოში

საქართველოში 1999 წ. მიიღეს კანონი „საქონლის ადგილწარმოშობის და გეოგრაფიული აღნიშვნების დაცვის შესახებ“¹³. კანონი ეფუძნება ევროკავშირში მოქმედ სამართლებრივ პრინციპებსა და ნორმებს. კანონი აწესრიგებს საქონლის (მომსახურების) ადგილწარმოშობის დასახელებას, გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაციასა და დაცვასთან, აგრეთვე გამოყენებასთან დაკავშირებულ ურთიერთობებს¹⁴. როგორც ღვინისა და სოფლის მეურნეობის პროდუქტების მწარმოებელი ქვეყნისათვის, ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის შესახებ საქართველოს კანონს განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება, იგი ქმნის სამართლებრივ ბაზას ჩვენს ქვეყანაში ელიტარული, მაღალი ხარისხისა და ღირებულების პროდუქციის წარმოების ხელშეწყობის, აგრეთვე მისი არაკეთილ-სინდისიერი კონკურენციისაგან დასაცავად.

კანონის მიხედვით ადგილწარმოშობის დასახელება არის გეოგრაფიული ადგილის, რაიონის, რეგიონის, გამონაკლის შემთხვევაში, ქვეყნის თანამედროვე ან ისტორიული სახელი, გამოყენებული იმ საქონლის მოსანიშნად, რომელიც წარმოშობილია ამ გეოგრაფიულ ადგილზე და რომლის განსაკუთრებული ხარისხი და თვისებები მთლიანად ან ძირითადად განპირობებულია მხოლოდ ამ გეოგრაფიული ადგილის ბუნებრივი გარემოთი და ადამიანთა ფაქტორით. ამასთან, ამ პროდუქციის წარმოება, ნედლეულის დამზადება და დამუშავება ხდება ამ გეოგრაფიული ადგილის საზღვრებში.

ადგილწარმოშობის დასახელებისაგან განსხვავებით, გეოგრაფიული აღნიშვნის შემთხვევაში, პროდუქციის კავშირი გეოგრაფიულ ადგილთან შედარებით სუსტია. ამ შემთხვევაში სავალდებულო არ არის, რომ ნედლეულის დამზადება, დამუშავება და წარმოება ხდებოდეს ერთსა და იმავე ადგილას. საკმარისია მხოლოდ ერთ-ერთი პირობის დაცვა, მაგრამ, რა თქმა უნდა, იგი გადამწყვეტი უნდა იყოს საქონლის თვისებების და რეპუტაციის ფორმირებისას.

საქართველოში ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის დაცვა ხდება „საქპატენტში“ მათი რეგისტრაციის ან საერთაშორისო ხელშეკრულების საფუძველზე. ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის აღიარებისა და რეგისტრაციისათვის დაინტერესებულმა პირმა „საქპატენტში“ უნდა წარადგინოს სათანადო მასალები, რომელშიც უნდა იყოს მონაცემები პროდუქციის განსაკუთრებული ხარისხის,

¹³ http://www.sakpatenti.org.ge/imgs/print_head_geo.jpg

¹⁴ D.Gabunia “Review of Industrial Property legislation in Georgia; Trademarks and Geographical Indications”, Trademark World, London, June 2000.

თვისებების და ამ ნიშან-თვისებების გეოგრაფიულ ადგილთან კავშირურთიერთობების შესახებ, აგრეთვე წარმოების სპეციფიკური პირობებისა და ხერხების აღწერა (ამ უკანასკნელთა არსებობის შემთხვევაში). ამასთან, აღნიშნული მონაცემები უნდა ეფუძნებოდეს მეცნიერულ კვლევას და დადასტურებული იყოს სახელმწიფოს მიერ დელეგირებული უფლებების მქონე ორგანიზაციის მიერ. საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებამდე, საზოგადოებრივი აზრის გასათვალისწინებლად წარმოდგენილი მასალები ქვეყნდება სამრეწველო საკუთრების ოფიციალურ ბიულეტენში, ცენტრალურსა და ადგილობრივ პრესაში.

ადგილწარმოშობის დასახელებად და გეოგრაფიულ აღნიშვნად არ რეგისტრირდება ისეთი სახელი, რომელიც საქონლის გვარეობით სახელად იქცა და რომელიც შესაძლებელს ხდის მცდარი წარმოდგენა შეუქმნას მომხმარებელს საქონლის წარმოშობის შესახებ, შეურაცხყოფს ან ეწინააღმდეგება ეროვნულ ღირსებას, რელიგიას, ტრადიციასა და ზნეობრივ ნორმებს.

კანონის მიხედვით, ადგილწარმოშობის დასახელების ან გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაციის შემდეგ, მათი გამოყენება დასაშვებია მხოლოდ სახელმწიფო მაკონტროლებელი ორგანოს მიერ, რეესტრის მონაცემებთან წარმოების პირობებისა და წარმოებული პროდუქციის თვისებების შესაბამისობის დადგენილი წესითა და პერიოდულობით შემოწმების შემდეგ გაცემული ნებართვის საფუძველზე. შემოწმების წესი და პერიოდულობა განისაზღვრება სპეციალური ნორმატიული აქტით.

ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაციიდან გამომდინარე აკრძალულია: რეგისტრირებული ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის ნებისმიერი პირდაპირი ან არაპირდაპირი კომერციული გამოყენება ისეთ საქონელთან კავშირში, რომელზეც არ ვრცელდება რეგისტრაცია, რეგისტრირებული ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის ისეთი გამოყენება, რომელიც სიტყვა-სიტყვით სწორად მიუთითებს საქონლის წარმოების, მისი ნედლეულის დამზადების ან დამუშავების ადგილს, მაგრამ ქმნის მცდარ წარმოდგენას საქონლის წარმოშობის შესახებ, ისეთი სახელის ან აღნიშვნის გამოყენება, რომელიც წარმოადგენს რეგისტრირებული ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის მიბაძვას, იმიტაციას, თუნდაც თარგმანში, ან ისეთ სიტყვებთან ერთად, როგორცაა „ტიპის“, „სტილის“, „მსგავსი“, „ნაირი“, „მეთოდით“ და ა.შ.

გარდა რეგისტრაციისა, კანონით გათვალისწინებულია იმ ქვეყნების გეოგრაფიული აღნიშვნების დაცვა, რომლებიც ნაცვალგების პრინციპის საფუძველზე უზრუნველყოფენ ანალოგიურ დაცვას საქართველოს გეოგრაფიული აღნიშვნებისათვის. გარდა ამისა საქართველო 2004 წლიდან არის ადგილწარმოშობის დასახელებების საერთაშორისო

რეგისტრაციის ლისაბონის შეთანხმების მონაწილე¹⁵, რომლის მეშვეობით ქართული პროდუქციის სახელები დაცული იქნება ამ ხელშეკრულების მონაწილე 28 ქვეყანაში. ამჟამად საქართველოში დაცულია ქართული პროდუქციის 35 ადგილწარმოშობის დასახელება და გეოგრაფიული აღნიშვნა.

ცხრილი 3. ქართული ადგილწარმოშობის დასახელებები და გეოგრაფიული აღნიშვნები¹⁶

პროდუქტის სახეობა	რაოდენობა	უფლებამფლობელი
ღვინო	18	სამტრესტი – 2005 წ.
მინერალური წყალი	3	სოფლის მეურნეობის სამინისტრო – 2011
ყველი	11	სოფლის მეურნეობის სამინისტრო – 2012
ჭაჭა	1	სოფლის მეურნეობის სამინისტრო – 2012
მაწონი	1	სოფლის მეურნეობის სამინისტრო – 2012
ჩურჩხელა	1	სოფლის მეურნეობის სამინისტრო – 2012

6. დასკვნა

ამჟამად საქართველოში ადგილწარმოშობის დასახელებებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნების უფლებამფლობელებად და მკონტროლებელ ორგანოდ გვევლინება „სამტრესტი“ ღვინოებისათვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო დანარჩენი პროდუქტებისათვის. თუ გეოგრაფიული აღნიშვნების დაცვის ეროვნული სისტემის ჩამოყალიბების საწყის ეტაპზე სახელმწიფო ორგანიზაციების უშუალო ჩართვა გეოგრაფიული აღნიშვნების მენეჯმენტში იყო აუცილებელი და სასარგებლო, შემდგომში ამ სისტემის რეალური განვითარებისა და ეფექტური ფუნქციონირებისათვის საჭიროა გავითვალისწინოთ როგორც გეოგრაფიული აღნიშვნების კოლექტიური საკუთრების ბუნება, ისე ამ ობიექტის მართვის საერთაშორისო, უპირველეს ყოვლისა ევროპული გამოცდილება. სწორედ ამ მოსაზრებებიდან გამომდინარე, პროგრამა ENPARD-ის ფარგლებში დაიწყო მუშაობა სოფლის მეურნეობის რამდენიმე პროდუქტის გეოგრაფიული აღნიშვნის ფორმირების და რეგისტრაციის, მათი სპეციფიკაციების დადგენის და გეოგრაფიული აღნიშვნის მენეჯმენტისთვის ფერმერთა და მწარმოებელთა თვითმართვადი გაერთიანებების შექმნის მიმართულებით. პირველ ეტაპზე შეირჩა სამი ობიექტი: ახალციხის კარტოფილი, ქუთაისის (წყალტუბოს) მწვანილი და მაჭახელას (აჭარა) თაფლი. ეს ობიექტები შეირჩა ამ ბრენდების ცნობადობის, მათი საექსპორტო პოტენციალისა

¹⁵ http://www.wipo.int/lisbon/en/legal_texts/lisbon_agreement.html

¹⁶ http://www.sakpatenti.org.ge/imgs/print_head_geo.jpg

და ადგილებზე კოლექტიური ორგანიზაციების შექმნისადმი ინტერესის არსებობის გათვალისწინებით. ვფიქრობთ, სამომავლოდ უნდა შეიქმნას გეოგრაფიული აღნიშვნების თვითმართვადი გაერთიანებები როგორც უკვე რეგისტრირებული აღნიშვნების, ისე ახალი გეოგრაფიული აღნიშვნების მენეჯმენტის მიზნით. გეოგრაფიული აღნიშვნების დაცვის სისტემის ეფექტურობა ასევე მოითხოვს ორ ან სამდონიანი გეოგრაფიული აღნიშვნების სპეციფიკაციებთან პროდუქტების მახასიათებლების შესაბამისობის კონტროლის სისტემის ჩამოყალიბებას და ფუნქციონირების უზრუნველყოფას.